

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus IV. An lite pendente super causa matrimoniali aliquid innovari
possit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

nereck in c. dispendiis 1. h. t. in 6. censet, duobus in discordia electis, quandoquē valere secundam, si facta sit primā nondum cassatā, vel in litigium deductā; deinde in c. Ex parte 10. de Arbitris, dicitur, quōd si Canonici eligant duos, & negotium Arbitris compromittatur, Canonicos non posse procedere ad novam electionem, si ante sententiam moriatur unus electus, nisi prius Arbitrarius iudicet de sufficientia electi superstitis; quia iste electus habet adhuc jus ad beneficium, licet compromissum per mortem unius compromittentium fuerit finitum: at in c. dispendiis 1. eod. in 6. dicitur, si lite pendente procedatur ad aliam electionem, ipsam esse jure nullam.

1358. Sic enim loquitur Bonifacius VIII. in dict. c. dispendiis. dispendiis, quæ propter electiones diversas Ecclesiæ patiuntur interdum, occurrere cupientes: statnimus, ut si (aliquibus apud Sedem Apostolicam, vel alibi litigantibus, super electionibus de se in discordia celebratis) aliquem ipsorum mori, vel suo juri renuntiare, aut à prosecutione ipsius contigerit quocumque modo excludi: ad electionem aliam (lite super electione superstitis electi pendente (nullatenus procedatur; aliàs attentata contra hoc electio, ipso jure viribus non subsistat.

1359. Ex hac Bonifacii decisione deducitur, pendente lite super diversis electionibus, ad idem beneficium, non posse validè procedi ad aliam electionem, etiam si unus litigantium electorum moriatur, vel juri suo renuntiet, aut alio modo excludatur; casus igitur iste procedit de electionibus illis in litigium deductis; cui non contrariatur, quod tradit Wagnereck in c. dispendiis; nam casus ille procedit de electione facta, alterā nondum in litigium deductā. Sed nec obstat c. Ex parte; nam, licet ibi dicatur, mortuo uno compromittentium, Canonicos non posse procedere ad novam electionem, nisi prius Arbitrarius cognoscat de sufficientia electi; ex quo inferri posset: ergo si Arbitrarius deprehenderet insufficientem, possent Canonici procedere ad novam electionem; hoc enim intelligitur, post sententiam Arbitri de sufficientia, vel insufficientia electi superstitis; sic enim lis jam est finita.

1360. Deducitur 2. per mortem electi ante confirmationem, non vacare beneficium,

ad quod electus est; sed continuari priorem vacationem usque ad confirmationem alterius electi; secus est, per mortem electi jam confirmati, licet necdum possessionem adepti; sic gloss. in Clement. 1. h. t. Francus ibid. n. 1. Layman in c. 1. eod. in 6. à n. 1.

Deducitur 3. nec à Patrono lite pendente super habilitate unius ab ipso presentati, posse aliquid innovari, presentando alterum; nam omnis innovatio, præjudicans alteri litigantium, lite pendente prohibita est; unde cum dicitur, Patrono Laico, intra quadrimestre, licitum esse variare, juxta c. Cum autem 24. de jure Patronat. intelligendum est jure ordinario, & extra casum litis prioris motæ, & adhuc pendentis; ita Layman cit. n. 2.

Circa eandem materiam in causis beneficialibus agitur etiam in c. Si hi, h. t. in 6. ubi Bonifacius VIII. statuit, si hi, contra quos super beneficiis, quæ possident, litigatur, lite pendente cedant, vel fortè decedant, ut beneficia hujusmodi, donec contra superstitis lis finita fuerit, aliis nullatenus conferantur; nec ad ea eligatur quispiam, vel presentetur; Secus factum sit irritum: si tamen ad defensionem litis aliqui, quorum interest, petant admitti, eos in illo statu, in quo ipsam invenerint, decernit admittendos; not. autem, in hoc, c. agi de mota, & pendente lite super beneficio obtento; in c. dispendiis autem super obtinendo; & ideo volentibus causam defuncti, vel cedentis prosequi, id conceditur, cum eorum possit interesse, super expensis litis in causæ victoria, &c.

ARTICULUS IV.

An lite pendente super causa matrimoniali aliquid innovari possit?

Clementi III. proposita fuit quæstio; **C**an, quando matrimonium accusari contingit (v. g. ad separationem thori propter alterius adulterium) statim sit carnale commercium interdicendum? ad hanc quæst. respondit Clemens, ut habetur in c. Laudabilem 5. h. t. quod, cum Alexander III. aperte prohibeat, ne ab vicem,

1361

1362

1363

vicem, donec iusta fiat causa examinatio, separentur, & Symmachi Papæ contineat institutum, ut Prælati aliquis accusatus, antequam ea, quæ obijciuntur, luce clarescunt, relinqui non debeat à subjectis in præsentis articulo: alteruter Conjugum accusatus, ante probatam accusationem, jure, quod habet in altero, privari non possit; ubi Gonzalez in dict. c. 5. n. 2. notat non esse legendum Alexander III. sed II. ac illius sententiam reperiri c. *multorum* 35. q. 6. ibi: *causam illam examinaverit*; Symmachi 8. q. 1. c. 1.

1364.

Ex hoc c. *Laudabilem* deducunt communiter hanc assertionem, quod Coniunx lite pendente super matrimonio non debeat privari jure, quod habet in alium Coniugem; ita Sanchez l. 7. de matr. D. 2. *Covarr.* p. 2. de sponsalib. c. 8. §. 1. Lancelotus p. 2. de attentat. c. 4. & alii. Cuius ulterior ratio est, quia communis regula est ex Rubrica hujus tituli, lite pendente nihil innovandum esse, sed omnia in eo statu, quo fuerunt, cum lis moveretur, permanere debere, usque dum causa definitivè terminetur; nam utriusque juris principium est, *ex alieno facto alterius conditionem deteriore fieri non posse*; ne in alicujus potestate sit, non delinquentis conditionem deteriore facere, L. 2. ff. *quod vi aut clam*, L. 1. ff. *de alienat. judic. L. non debet* 74. ff. *de R. J. c. 3. h. t.* quod eveniret, si lite pendente, in verso ordine, aliquid innovaretur, vel circa ipsam rem; de qua agitur, vel circa ejus possessionem, vel circa jus, quod eo tempore vigeat.

1365.

Dices tamen 1. si lite pendente nihil esset innovandum, nunquam daretur sequestratio possessionis; sed in utroque jure lite pendente possessio rei penes tertium potest sequestrari, ut dicemus *tit. seq.* ergo lite pendente possessor potest commodo possessionis privari. 2. Maritus non tenetur cohabitare cum muliere adultera, nec illi reconciliari cogitur, c. *Si vir* 3. de *Adulteriis*, imò si cohabitaverit absque reconciliatione, creditur Patronus turpitudinis, atque conscius sceleris; & ita ut leno puniri potest; igitur, si in præsentis accusatio de Adulteriis præcesserat, ut supponunt hinc repetentes, etiam lite pendente, non tenetur Maritus recipere peccatricem, aut innocens cum nocente cohabitare cogitur. Ad 1. Resp. quando dicitur, lite pendente

nihil esse innovandum, intelligi, nisi in casibus jure expressis; & ideo possessor nec per sequestrationem privari potest commodo possessionis, nisi in casibus jure commissis, de quibus *tit. seq.* A. 2. constat responsio ex l. 4. à n. 1543. tamen enim jure permissum sit Marito adulteram rejicere, si Adulterium sit notorium, vel evidentiâ facti, vel propriâ confessione ejus, qui Adulterium commisit, si hoc factum sit, antequam res in iudicium delata est, iudicio jam cæpto; secus tamen est lite pendente, quod supponit nondum constare de Adulterio. Qualiter autem in iudicio possessorio unde vi adhuc pendente in causis matrimonialibus agendum sit? ex antè dictis, colligi potest.

Dices 3. Pontifex in cit. c. *Laudabilem*, dicit, accusatum de Adulterio, pendente lite non esse privandum jure suo, sicut nec Episcopus accusatus statim privari debet suâ Ecclesiâ pendente accusatione; sed hoc secundum fieri potest in multis casibus etiam lite accusationis pendente; ergo & illud. Min. probatur; hoc enim deciditur pluribus locis in jure; ut in c. *Accusatus* 4. 2. q. 5. c. *quotiens* 15. de *Simonia*, ubi docetur, Sacerdotem, de Simonia crimine accusatum, statim officio, & beneficio suspendi, ut in c. *Venerabili* 37. de *offic. deleg. c. fin. de accusat.* accusatus de dilapidatione statim suspenditur ab administratione suâ Ecclesiæ, & in c. *Sanè* 16. q. 7. c. *Si quis dist.* 81. c. *nullus dist.* 32. etiam ante sententiam potest subditus à superiore accusato discedere, illique obedientiam denegare; igitur potius in casu adducto à Cœlestino probatur, lite pendente possessorem privari commodo suæ possessionis. Resp. jam constare dictam regulam, quod lite pendente nihil sit innovandum, habere exceptionem, quod non procedat in casibus jure exceptis, qualis est, ubi statim, propter atrocitatem criminis jure sit disponente, facta accusatione, vel solâ etiam diffamatione, lite pendente, aut etiam diffamatione clarè probatâ, proceditur ad privationem beneficii, prout fit in crimine Simonia, dilapidationis, &c. ut constat ex c. *ranta*, de *Simonia*, c. 1. de *Confessis*; c. *Veniens* 10. de *Testibus*; nam licet sententia lata non sit ab homine prolata; tamen reperitur in jure, quod disponit, ut patratores hujusmodi scelerum ipso facto,

1366.

do, nullâ sententiâ præcedente, suspendantur propriis beneficiis.

1367. Dices 4. Vir, qui pendente lite super priori matrimonio aliam duxit, sub pœna excommunicationis prohibitus fuit, ne lite pendente ad hanc accedat; ut dicitur in c. Tenor. 10. de re iudicat. & c. Veniens, de Regul. Vir, qui pendente lite super divortio propter allegatam consanguinitatem, aliam duxit, jubetur ab illa separari; 5. in c. Literas, de restit. spoliat. lite pendente super matrimonio cum exceptione consanguinitatis opposita, agenti ad restitutionem, negatur restitutio quoad thorum, & usum conjugalem. 6. in c. Cum locum, de sponsalibus, cum lis penderet super valore matrimonii causâ metûs, Uxor apud honestas Matronas, dum lis penderet, deponi debuit; & Vir ejus possessione quoad cohabitationem, privatus fuit; ergo etiam in causis matrimonialibus lite pendente aliquid innovari potest.

1368. Ad 4. Resp. ex c. Tenor, & c. Veniens; non impugnari, sed confirmari regulam; quam præfert rubrica hujus tituli; per hoc enim, quòd Vir, pendente lite super matrimonio aliam duxerit, fecit innovationem, seu actum præjudiciosum causæ in iudicio pendenti; ergo rectè prohibitus fuit à prosecutione talis præjudicii desistere, quod continuatum fuisset accedendo secundam; ergo sequitur non aliquid in hoc casu esse innovatum à jure, sed innovationem, ab eo Viro, lite pendente factam, jure fuisse reprobamam.

1369. Ad 5. Resp. in eo casu negatam fuisse

restitutionem ad usum conjugalem per carnale commercium pendente lite, quia pars, quæ opposuit exceptionem consanguinitatis, atquè adeo nullitatem Matrimonii, paratas probationes offerebat in continenti; adeoque si etiam restitutio fieret ad copulam, facta fuisset cum probabili periculo incestus; hinc iste casus le ipsum excipit à dicta regula; nam, ubi lite pendente non innovando (nimirum impediendo actionem innovativam) est prudens periculum peccati, ex natura rei, innovatio facienda est, cum sit casus jure naturali, & divino exceptus.

Ad 6. Resp. non tantum in casu, quò unus Conjugum necdum accepit possessionem juris ad usum conjugalem Matrimonio nimirum adhuc rato tantum) prout fuit in casu, de quo agitur in c. cum locum; sed etiam ubi jam Matrimonium consummatum, & possessio acquisita est, concedi sequestrationem Uxoris, etiam lite pendente; & 1. quidem in primo casu, ubi matrimonium est ratum tantum; hanc enim etiam propria autoritate primo bimestri potest facere Uxor, si certâ foret, se vi opprimendam à Viro, atquè adeo privandam privilegio deliberandi de ingressu Religionis; deinde etiam in secundo casu, ubi lite pendente est periculum de sævitie Viri, nulla cautione securitati mulieris sufficienter consulente; nam isti sunt casus excepti ab ipso jure; non egentes pronuntiati ne hominis, ubi notoriè certa est causa sequestrandi.

1370.

QVÆSTIO XVII.

IN TIT. XVII. DE SEQUESTRATIONE POSSESSIONUM, ET FRUCTUUM.

1371. CUM superiori titulo dictum sit, extra casus jure exceptos, lite pendente nihil esse innovandum, attentandum, vel agendum, aut mutandum, unde status causæ in iudicium deductæ alteri litigantium præjudiciosus evadat; quandoque tamen necessitas, vel rationabilis,

Tom. II.

& justa causa exigat, aliquam innovationem fieri, saltem sequestratione vel ipsius rei litigiosæ, aut fructuum ejus, præfenti titulo deciditur, quando ejusmodi sequestratio, in quibus rebus, & quomodo fieri possit, non obstante litis pendentiâ super causâ in iudicium deducta.

U u

ARTI-